

สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ

ศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด

**ผลของโปรแกรมป้องกัน
การสูบบุหรี่และสารเสพติด
โดยใช้หลักการอิสลาม
ต่อความรู้ด้านสุขภาพ
ด้านป้องกันการสูบบุหรี่และสารเสพ
ติดในเยาวชนมุสลิม
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาพื้นที่
สามจังหวัดชายแดนใต้**

Effect of a Smoking and Substance Abuse
Prevention Program by Using Islamic Principles
on Health Literacy on Smoking and Substance
Abuse Prevention among Muslim Youth
in Private Religious Schools
in Three Southern Border Provinces

30 พฤศจิกายน 2563

การวิจัยแบบกึ่งทดลองนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลของโปรแกรมป้องกันการสูบบุหรี่และสารเสพติดโดยใช้หลักการอิสลาม ต่อความรู้ด้านสุขภาพด้านการป้องกันการสูบบุหรี่และสารเสพติดในเยาวชนมุสลิมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ทั้งนี้โปรแกรมป้องกันการสูบบุหรี่และสารเสพติดโดยใช้หลักการอิสลามประกอบด้วย 2 กิจกรรมหลัก ได้แก่

- 1) การบรรยายความรู้เรื่องพิษภัยของบุหรี่และยาเสพติด และหลักการศาสนาอิสลาม บทบัญญัติในอัลกุรอาน และอัลหะดีษ (วจนะของศาสดา) เกี่ยวกับการสูบบุหรี่และสารเสพติด
- 2) การทำกิจกรรมเสริมทักษะความรู้ด้านสุขภาพ เช่น เล่นเกมส์ ดุวิตีทัศน์ ตอบคำถาม การทำกลุ่มระดมความคิด เพื่อเสริมสร้างทักษะการป้องกันการสูบบุหรี่และสารเสพติด ที่มีความสอดคล้องกับหลักการศาสนา

โปรแกรมป้องกันการสูบบุหรี่และสารเสพติดโดยใช้หลักการอิสลาม

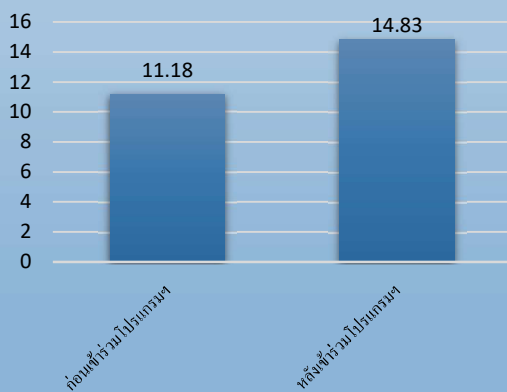
ดังกล่าวได้พัฒนาขึ้นจากการบูรณาการหลักการศาสนาอิสลามสู่แนวคิดการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพตามแบบจำลอง V-Shape 6 องค์ประกอบ ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (กองสุขภาพ, 2562: วชิระ เฟิงจันทร์, 2560) ได้แก่

- 1) ทักษะการเข้าถึงข้อมูลและบริการด้านสุขภาพเพื่อป้องกันการการสูบบุหรี่และสารเสพติดและหลักการศาสนา
- 2) ทักษะด้านความรู้และความเข้าใจทางสุขภาพและหลักการศาสนาอิสลามเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่และสารเสพติด
- 3) ทักษะการโต้ตอบและซักถามเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญด้านการสื่อสารในการป้องกันการสูบบุหรี่และสารเสพติดและหลักการศาสนาอิสลาม และสามารถตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการการสูบบุหรี่ และสารเสพติด
- 4)) ทักษะการตัดสินใจเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องตามหลักการศาสนาและการรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่และสารเสพติด
- 5) ทักษะการปรับพฤติกรรม การปฏิเสธ หรือบอกวิธีการหลีกเลี่ยงเลี่ยงเมื่อถูกชักชวนจากเพื่อนหรือผู้ใกล้ชิด เพื่อการป้องกันการสูบบุหรี่และสารเสพติด
- 6) ทักษะการบอกต่อและการสะท้อนคิดข้อมูลสุขภาพ และหลักการศาสนาอิสลาม เพื่อการป้องกันการสูบบุหรี่และสารเสพติด

ตารางที่ 1 ร้อยละและระดับของความรอบรู้ด้านสุขภาพโดยรวม ด้านการป้องกันการสูบบุหรี่และสารเสพติดก่อนและหลังการได้รับโปรแกรม

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรอบรู้ด้านสุขภาพโดยรวม ด้านการป้องกันการสูบบุหรี่และสารเสพติดก่อนและหลังการได้รับโปรแกรม

โดย

นางสาวชารีนธ์ ระณี มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
 ดร. ประภากรณีย์ หลังปุเต๊ะ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
 นางสาวนิชูไรดา นิมุ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

รูปแบบการศึกษา คณะวิจัยได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างนักเรียน

มุสลิมชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 100 คน จากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ทำการประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพด้านการป้องกันการสูบบุหรี่และสารเสพติดก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม โดยใช้แบบประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพด้านการป้องกันการสูบบุหรี่และสารเสพติดที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ เท่ากับ 1.0 และตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .87

ผลการวิจัย พบว่า คะแนนเฉลี่ยความรอบรู้ด้านสุขภาพด้านการ

ป้องกันการสูบบุหรี่และสารเสพติดโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมโปรแกรม (M = 14.83 , SD = 1.79) เพิ่มขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม (M = 11.18 , SD = 2.73) และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่าภายหลังได้รับโปรแกรมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพเพิ่มมากขึ้น อยู่ในระดับดี คือ เป็นผู้ที่มีระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพเพียงพอและมีการปฏิบัติเพื่อการป้องกันการสูบบุหรี่และสารเสพติดได้ถูกต้อง อาจกล่าวได้ว่าโปรแกรมป้องกันการสูบบุหรี่และสารเสพติดโดยใช้หลักการอิสลาม ซึ่งมีความสอดคล้องกับบริบทและวิถีชีวิตของเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ สามารถช่วยส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่และสารเสพติดในเยาวชนมุสลิมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นบุคลากรทางสุขภาพ หน่วยงานของภาครัฐและเอกชน สามารถนำโปรแกรมป้องกันการสูบบุหรี่และสารเสพติดแบบบูรณาการศาสนาอิสลามไปใช้ในการป้องกันนักสูบหน้าใหม่ในเยาวชนมุสลิมพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

อ้างอิง

- กองสุศึกษา. (2562). โปรแกรมสุศึกษาเพื่อสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพตามสุขบัญญัติแห่งชาติ. กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
- วชิระ เฟ็งจันทร์ (2560). V Shape กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในตัวบุคคลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
- เจ๊ะเหลาะ แซกพงต์. (2555). แนวทางการนำหลักศาสนาบัญญัติอิสลามใช้ในการควบคุมการบริโภคยาสูบ และคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ ในชุมชนมุสลิม อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส.4 (2) : 59-71.